

KALNOS KĀPŠANAS NOTEIKUMI

I. Vispārīgie jautājumi

1. Kalnos kāpšanas noteikumu (turpmāk – Noteikumi) mērķis:
 - 1.1. noteikt kārtību, kādā organizējami alpīnisma pasākumi, lai nodrošinātu pasākumu dalībnieku drošību;
 - 1.2. noteikt, kā gatavoties kāpšanai kalnos, uzkrāt pieredzi, paaugstināt meistarību, ievērot drošības pasākumus;
 - 1.3. noteikt kalnos kāpšanas pasākumu dalībnieku, organizatoru, vadītāju un instruktoru tiesības, atbildību un pienākumus kalnu rajonos.
2. Lietotie termini:
 - 2.1. alpīnisma pasākums – jebkura organizēta grupas (grupu) darbība kalnu apstākļos;
 - 2.2. dalībnieks – persona, kas piedalās alpīnisma pasākumā;
 - 2.3. sporta grupa – dalībnieku grupa, kas veic klasificētu maršrutu;
 - 2.4. instruktors – persona, kura veic apmācību un kurai ir tam nepieciešamā izglītība un kvalifikācija;
 - 2.5. grupas vadītājs – persona, kura vada vairākus alpīnisma pasākuma dalībniekus;
 - 2.6. maršruts – iepriekš paredzēts ceļš, pa kuru virzās viena vai vairākas grupas;
 - 2.7. maršruta grūtības kategorija – maršruta vērtējums atbilstoši tā tehniskajai sarežģītībai un (arī vai) augstumam saskaņā ar valsti/kalnu rajonā lietoto klasifikāciju;
 - 2.8. glābšanas dienests – organizācija, kas sniedz palīdzību nelaimes gadījumos;
 - 2.9. treneris – sporta speciālists, kurš vada treniņus;
 - 2.10. atļauja doties maršrutā – alpīnisma pasākuma organizētāju pilnvarots instruktors vai sporta grupas vadītājs dod atļauju dalībniekam vai dalībnieku grupai iziet maršrutā, atbild par grupas sagatavotības atbilstību veicamajam maršrutam, nosaka kontrollaikus.
 - 2.11. gids – pavadonis, kas pavada grupu;
 - 2.12. kontrollaiks – laiks, līdz kuram jāatgriežas bāzes vietā, nometnes vietā vai jāpaziņo par savu atrašanās vietu.
3. Noteikumu darbības joma
 - 3.1. Noteikumi ir saistoši Latvijas Alpīnistu un ceļotāju asociācijas (turpmāk – LACA) biedriem un LACA rīkoto kalnu pasākumu dalībniekiem pasaules kalnu rajonos . Noteikumos noteiktās prasības kāpšanai attiecas uz instruktoriem, grupu vadītājiem, gidem, dalībniekiem.
 - 3.2. Noteikumi izstrādāti kā ieteikumi alpīnisma pasākumu organizēšanai un drošai kāpšanai alpīnistiem, kalnu tūristiem, ekspedīciju un ceļojumu dalībniekiem, instruktoriem, grupu vadītājiem.
4. Alpīnisma pasākumi.
 - 4.1. Alpīnisma pasākumi ietver apmācības, treniņus un sporta meistarības paaugstināšanu.
 - 4.2. Alpīnistus apmāca un vada alpīnisma instruktori saskaņā ar Alpīnistu sagatavošanas programmu (turpmāk - Programma).

- 4.3. Treniņu nodarbības vada alpīnisma instruktori vai arī grupa darbojas patstāvīgi.
 - 4.4. Sporta meistarības paaugstināšanai un, lai piedalītos sacensībās, sportisti apvienojas grupās, bet klinšu kāpšanas sacensībās var piedalīties arī individuāli.
5. Kalnu pārgājiens – pārgājiens kalnu vidē, veicot vienu vai vairākas kalnu klasificētas pārejas.
 6. Maršrutu klasifikācija.
 - 6.1. Pēc grūtības pakāpes maršrutus iedala:
 - 6.1.1. pēc UIAA - 19 kategorijās;
 - 6.1.2. pēc Krievijas - 6 kategorijās no 1B līdz 6B, sākot no 2.kategorijas ir arī pus kategorijas;
 - 6.1.3. maršruti citos kalnu rajonos var tikt klasificēti atbilstoši attiecīgajā valstī vai kalnu rajonā pieņemtajai klasifikācijai.
 - 6.2. Maršrutu kategoriju noteikšanai izmanto „Maršrutu klasifikācijas salīdzināšanas tabulu” („Sporta klašu un nosaukumu alpīnismā piešķiršanas noteikumi”), kurā norādīta UIAA, Krievijas maršrutu grūtības klasifikācija vai citas. Maršrutu klasifikatoros noteiktas maršrutu grūtību kategorijas ziemā (ne sezonā) un vasarā (sezonā).
 - 6.3. Kalnu pārejas klasificējas pēc grūtību kategorijas no 1A - 4A, bet pārgājieni no 1. līdz 6.grūtību kategorijai.

II. Alpīnisma pasākumu organizēšana

7. Kalnā kāpšanai organizē alpīnisma pasākumus: mācību, treniņu, sporta (t.sk. – kvalifikācijas sacensības) pasākumus, alpīnādes, ekspedīcijas, pārgājienus, stacionārās vai izbraukuma nometnes un atsevišķu grupu izbraukumus.
8. Organizējot alpīnisma pasākumu, tā rīkotāji veic darbības saskaņā ar Noteikumiem un noformē LACA apstiprinātus dokumentus:
 - 8.1. rīkojums par alpīnisma pasākuma vadītāju, kurš atbild par vairāku grupu pasākumu norisi pasākuma norisi;
 - 8.2. alpīnisma pasākuma programma;
 - 8.3. saraksts par alpīnisma pasākuma dalībniekiem, vadītājiem un instruktoriem;
 - 8.4. alpīnisma pasākuma dalībnieku, instruktoru, vadītāja apdrošināšanas polises;
 - 8.5. dokumenti par iepazīstināšanu ar Noteikumiem;
 - 8.6. līgumi ar dalībniekiem, instruktoriem, vadītāju;
 - 8.7. medicīniskā izziņa visiem dalībniekiem, instruktoriem, grupu vadītājiem;
 - 8.8. citi dokumenti, kuri nepieciešami attiecīgajā kalnu rajonā.
9. Alpīnisma pasākumā var uzaicināt alpīnisma instruktorus, trenerus no citām organizācijām un (arī vai) valstīm.
10. LACA un tās pārstāvji, kas organizē alpīnisma pasākumu, neatbild par nelaimes gadījumiem maršrutā dalībnieku nedisciplinētības, nepareizas un dalībnieku Noteikumiem neatbilstošas rīcības rezultātā vai objektīvo briesmu radītajām situācijām.
11. Mācību grupas organizē alpīnisma pasākuma instruktors, ievērojot dalībnieku izteiktās vēlmes. Mācību un sporta grupu instruktorus un vadītājus apstiprina alpīnisma pasākuma vadība. Iesācēju mācību grupā dalībnieku skaits nedrīkst pārsniegt 10 dalībniekus un sporta grupu dalībnieku skaits nedrīkst pārsniegt 6 dalībniekus, izņemot augstkalnu maršrutus, kur dalībnieku skaits var mainīties atkarībā no maršruta un var būt līdz 12.

Kalnu pārgājienu grupā dalībnieku skaits nedrīkst pārsniegt 12 dalībniekus. Kalnu pārgājienu 8.2., 8.3. un 8.5.apakšpunktā minētos punktus var apvienot maršruta grāmatiņā. Sporta grupas dalībnieku skaitu nosaka instruktors vai grupas vadītājs ņemot vērā maršrutu.

12. Alpīnisma pasākuma norises laikā tiek sagatavoti sekojoši dokumenti:
 - 12.1. Vadītāja rīkojumi (ja ir noteikts atsevišķs vadītājs).
 - 12.2. Maršruta apraksti (maršruta lapas).Maršruta apraksti pārgājienu gatavojami pirms pasākuma.
13. Pēc alpīnisma pasākuma dalībnieku grupa ar instruktoru vai grupas vadītāju sagatavo un iesniedz LACA atskaiti par veikto mācību un treniņu darbu un veiktajiem maršrutiem.
14. Grupas dalībnieki atbild par kontrollaika ievērošanu. Ja ir šaubas, ka maršrutu var veikt noteiktā laikā, jāinformē par to alpīnisma pasākuma vadība un kopīgi jāpieņem lēmums par maršruta turpināšanu vai atgriešanos to neveikšanai.
15. Alpīnisma pasākuma vadītājam ir tiesības noteikt citu kārtību atļaujas saņemšanai doties maršrutā.
16. Netiek atbalstīta kāpšana vienatnē.
17. Ja alpīnisma pasākumu organizē LACA, slēdz līgumu ar LACA instruktoriem un pasākuma dalībniekiem.
18. Ja alpīnisma pasākuma dalībnieki ir viena individuāla grupa un atrodas tādā kalnu rajonā, kurā nav iespējama reģistrācija, tad reģistrējas elektroniski laca2@inbox.lv un var nepildīt 8.1., 8.6., 12.1.apakšpunktā un 39.punktā noteiktās prasības. 12.2. apakšpunkts tiek pildīts iespēju robežās.

III. Gatavošanās maršruta veikšanai

19. Pasākuma vadītājs atļauju (vai individuālajām grupām saskaņojot ar LACA valdi) doties maršrutā uz vasaras un ziemas maršrutiem, kuru grūtību kategorijas nav augstākas kā grupas instruktora attiecīgi veikto vasaras un ziemas maršrutu grūtību kategorija, var dot arī grupas instruktors.
20. Pirms došanās maršrutā, dalībnieki apgūst apmācību (un/vai treniņu) ciklu saskaņā ar Programmu, atbilstoši dalībnieku iepriekšējai sportiskajai pieredzei un sagatavotībai, plānotā maršruta grūtības kategorijai.
21. Alpīnisma pasākuma (arī ekspedīcijas, ceļojuma u.c.) dalībniekiem, instruktoriem un grupu vadītājiem, kuri dodas kalnu maršrutos, jābūt apdrošinātiem atbilstoši plānotā pasākuma raksturam un programmai (apdrošināšanas firmas sedz glābšanas darbu izmaksas, medicīnas izdevumus).
22. Pirms došanās alpīnisma pasākumā, grupas vadītājs vai instruktors noskaidro informāciju par iespējām saņemt palīdzību - glābšanas dienestu esamību, to atrašanās vietu, kontaktinformāciju, to izsaukšanas iespējām.
23. Alpīnisma pasākuma vadītājs, grupas vadītājs vai instruktors pārliecinās par grupas nodrošinājumu ar mobilajiem sakaru līdzekļiem (mobiliem telefoniem, rācijām), apmāca

visus grupas dalībniekus kā izsaukt palīdzību, lietojamos avārijas signālus, sniedz citu nepieciešamo informāciju par rīcību ārkārtas situācijās.

24. Alpīnisma pasākuma, grupas vadītājs vai instruktors var izmantot citu organizāciju, valstu alpīnisma pasākumu, nometņu, gidu un komercfirmu pakalpojumus, vienojoties par konkrētu pakalpojumu saņemšanu.

IV. Prasības dalībniekiem un vadītājiem

25. Maršrutos var doties dalībnieki, kuri sasnieguši 16 gadu vecumu. Jaunieši no 14 līdz 16 gadiem var piedalīties, atbilstoši dalībnieku fiziskajai un tehniskajai sagatavotībai un ar dalībnieka vecāku vai aizbildņu rakstisku atļauju.
26. Pirmo II (UIAA), 1B (Krievijas) vai atbilstoši citu valstu klasifikācijas grūtību kategorijas maršrutu dalībnieks drīkst veikt instruktora vadībā pēc attiecīgās mācību programmas apgūšanas.
27. Pirmo III/VI-(UIAA), 2A/2B (Krievijas) grūtību kategorijas maršrutu dalībnieks drīkst veikt pēc attiecīgās mācību programmas apgūšanas, kā arī jābūt veiktam iepriekšējās grūtības pus kategorijas maršrutam. Dalībnieki maršrutu veic instruktora vai grupas vadītāja vadībā.
28. No IV (3A) līdz V+ (5A) grūtību kategorijas maršrutos drīkst veikt pēc attiecīgās mācību vai treniņu programmas apgūšanas, kā arī jābūt veiktam vismaz vienam iepriekšējās grūtību pus kategorijas maršrutam. Sporta grupas vadītājam jābūt tādas pašas grūtību kategorijas maršruta veikšanas un iepriekšējās grūtības kategorijas maršruta vadīšanas pieredzei. Izņēmuma gadījumos par vadītāju var būt tajā pašā kategorijā, ja iepriekš grupa ar vadītāju veikusi vismaz 2 iepriekšējās grūtības maršrutos.
29. 2–3 dalībnieku grupai IV (3A) un augstākas grūtības pakāpes maršrutos nepieciešams novērotājs (nodrošināts ar sakaru līdzekļiem ar grupu). Grupai, dodoties maršrutā, jābūt līdzī maršruta aprakstam, kurā norādīta attiecīgā maršruta grūtību pakāpe (pēc attiecīgās valsts klasifikācijas vai UIAA), kartei, maršruta fotogrāfijām, kā arī vēlams konsultēties ar personām, kas iepriekš veikušas šo maršrutu. Ja grupu ved sertificēts gids, apraksts nav obligāts, bet vēlams.
30. Lai veiktu VI (5B) un augstākas kategorijas maršrutos, dalībniekiem jāveic iepriekšējās grūtības pus kategorijas maršruts, bet vadītājam jābūt ar pieredzi tādas pašas grūtību kategorijas maršruta veikšanā.
31. Grupas vadītājam ziemā (ne sezonā) ir jābūt ar pieredzi tādas pašas grūtību kategorijas maršruta vadīšanā ziemā (ne sezonā), vai vienu grūtības kategoriju augstāka maršruta vadīšanā vasarā(sezonā).
32. Sporta grupa vadītāju izvēlas pēc brīvprātības principa ar 29., 30.punktā noteikto pieredzi.
33. Dalībnieki var pārliecināties par grupas vadītāja vai instruktora pieredzi (pieprasot uzrādīt dokumentus vai sazinoties ar attiecīgās organizācijas pārstāvi).

V. Došanās maršrutā

34. Sporta un mācību grupām atļauju doties maršrutā dod sporta grupu vadītāji vai instruktori, kuriem ir vismaz divu 3B maršrutu vadības pieredze kombinētos maršrutos. Izņēmuma gadījumos atsevišķas sporta grupas var saskaņot došanos maršrutā ar LACA valdi.
35. Grupas vadītājam vai instruktoram ir jāpārlicinās par grupas sagatavotības atbilstību maršrutam un veiktajiem drošības pasākumiem (sakarū līdzekļiem, glābšanas dienestu izsaukšanas iespējām, sadarbību ar citām grupām).
36. Instruktors vai grupas vadītājs, kas devis atļauju grupai doties maršrutā, var būt grupas sastāvā.

VI. Drošības ievērošana

37. Ja alpīnisma pasākums notiek alpīnistu nometnē vai sadarbībā ar citām organizācijām, grupa (grupas) var pilnībā vai daļēji izmantot šo organizāciju pakalpojumus.
38. Alpīnisma pasākuma vadītājam jā rūpējas par drošību un preventīvajiem pasākumiem nelaiemes gadījumu novēršanai. Nepieciešamības gadījumā jāorganizē dalībnieku meklēšana, palīdzības sniegšana un cietušo evakuācija savas vai citas grupas, ievērojot dalībnieku drošību.
39. Alpīnisma pasākuma vadītājs īpašā žurnālā ieraksta grupas, kuras iziet maršrutā vai arī grupa (grupas) pašas reģistrējas alpīnistu nometnē. Atļauts reģistrēt arī citu alpīnisma pasākumu grupas, ja alpīnisma pasākuma glābšanas dienests var nodrošināt palīdzības sniegšanu ārkārtas situācijā vai nelaiemes gadījumā.
40. Alpīnisma pasākuma vadītājam, reģistrējot grupas, jāpārlicinās par inventāra atbilstību maršruta grūtību kategorijai, laika apstākļu atbilstību drošai maršruta veikšanai, medicīnisko aptieku un sakaru līdzekļu esamību un piemērotību.
41. Reģistrējot grupas, alpīnisma pasākuma vadītājs nosaka grupām atgriešanās kontroles laiku, sakaru veidus un laiku. Nepieciešamības gadījumā var noteikt grupu savstarpējo sadarbību, ja kalnu rajonā atrodas vairākas grupas.
42. Kontroles laikam beidzoties, saņemot trauksmes signālus, kā arī gadījumā, ja nav apliecinājuma par grupas iespējām atgriezties neparedzētu apstākļu dēļ – ar grupu nav izdevies nodibināt sakarus 2 (divus) seansus pēc kārtas, alpīnisma pasākuma vadītājs organizē glābšanas darbu komandu.
43. Pēc grupas atgriešanās no maršruta, alpīnisma pasākuma vadītājs veic ierakstu žurnālā un ieskaita veikto maršrutu, ja grupa iesniedz maršrutā noņemtās iepriekšējo grupu zīmītes jeb citus maršruta veikšanas pierādījumus.
44. Nepieciešamības gadījumā, alpīnisma pasākuma vadītājs pasākumu darbības saskaņo ar attiecīgā kalnu rajona glābšanas dienestiem.
45. Ja rajonā noorganizēti vairāki alpīnisma pasākumi, alpīnisma pasākuma vadītājs saskaņo un koordinē pasākumu dalībnieku savstarpējo sadarbību, tajā skaitā arī darbības ārkārtas situāciju un nelaiemes gadījumu laikā.

VII. Maršruta veikšana

46. Instruktora, grupas vadītāja, pienākums ir nodrošināt maršruta veikšanu bez ārkārtas situācijām vai nelaimes gadījumiem. Ārkārtas situācijā, ja grupas vadītājs (instruktors) cietis un vairs nespēj pildīt pienākumus, vadību uzņemas kāds no dalībniekiem.
47. Grupas vadītājam, instruktoram ir tiesības atbilstoši drošības apsvērumiem mainīt maršrutu tā atsevišķos posmos, noteikt to veikšanas taktiku neparedzētos apstākļos, atteikties no maršruta veikšanas un pieņemt lēmumu par grupas atgriešanos nometnē.
48. Grupas vadītājs, instruktors sniedz ziņas alpīnisma pasākuma organizētājiem par maršruta stāvokli un grupas stāvokli maršrutā. Ja grupai rodas objektīvas briesmas, maršruta veikšana jāpārtrauc un jāatgriežas nometnē.
49. Grupas dalībnieka pienākums ir:
 - 49.1. pildīt grupas vadītāja (alpīnisma pasākuma vadītāja, instruktora) norādījumus;
 - 49.2. sadarboties ar citiem grupas dalībniekiem, grupas vadītāju, instruktoru;
 - 49.3. palīdzēt grupas biedriem un citām grupām ārkārtas situācijās un nelaimes gadījumos;
 - 49.4. informēt grupas vadītāju, instruktoru par savu veselības stāvokli, jebkurām problēmu situācijām;
 - 49.5. ievērot UIAA pamatprincipus, deklarācijas un ētikas kodeksu.
50. Ja maršruta veikšanas laikā rodas ārkārtas situācija vai notiek nelaimes gadījums, grupas dalībnieki informē alpīnisma pasākuma organizatoru un glābšanas dienestus. Grupa, sazinoties ar alpīnisma pasākuma vadību un glābšanas dienestiem, kopīgi izlemj par tālāku rīcību un atbilstoši iespējām un nepieciešamībai, organizē palīdzības sniegšanu saslīmušajiem vai cietušajiem grupas dalībniekiem un to evakuāciju.

VIII Maršruta ieskaitīšana

51. Pēc atgriešanās no maršruta, grupas vadītājs, instruktors ar grupas dalībniekiem veic izietā maršruta analīzi. Grupas dalībnieki dalās savos iespaidos par maršrutu, grupas vadītāja un dalībnieku darbību maršrutā. Maršruta analīzi var protokolēt.
52. Maršrutu ieskaita dalībniekiem, kuri to veikuši pilnībā. Individuālās grupas par maršruta veikšanu informē LACA.
53. Dalībnieka alpīnista grāmatiņā ieraksta ieskaitīto maršrutu, ierakstu ar parakstu apstiprina alpīnisma pasākuma vadītājs, instruktors vai grupas vadītājs. Ja dalībniekam nav alpīnista grāmatiņas, viņam izsniedz izziņu par maršruta veikšanu.
54. Par jebkuru nelaimes gadījumu grupas vadītājs, instruktors un (arī vai) alpīnisma pasākuma vadītājs ziņo LACA valdei, kura veic situācijas analīzi.
55. Maršruti, kuri veikti neievērojot Noteikumus, netiek pieņemti ieskaitē klasifikācijas normatīvos.